

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”
по НО 2. Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология (Български език) за нуждите на Секцията
по етнолингвистика към ИБЕ при БАН,
съгласно обява в ДВ, бр. 36/ 03.05.2019 г.

с кандидат: **д-р Йоанна Христова Кирилова** – главен асистент в Секцията по
етнолингвистика при ИБЕ „Проф. Любомир Андрейчин”

Автор на становището:
доц. д-р Борян Георгиев Янев, Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски”

Със заповед № РД-09-23 от 01.07. 2019 г. на Директора на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин” съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘**доцент**’ в ИБЕ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език), **обявен за нуждите на Секцията по етнолингвистика към ИБЕ при БАН, София, с единствен кандидат – гл. ас. д-р Йоанна Христова Кирилова от споменатото научно звено към Института.**

Обща характеристика на представените материали

Представеният от гл. ас. д-р Йоанна Кирилова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ИБЕ, с който се запознах по-подробно за нуждите на процедурата. Кандидатката е приложила общо 32 научни разработки, с които участва в обявения конкурс. За рецензиране се приемат всички представени материали, защото не съвпадат с такива, които са използвани в предходно научно или академично израстване.

Според вида на публикациите това са **две монографии** – едната идентифицирана като хабилитационен труд (*Представата за ума в българската езикова картина за света. София, 2017, 201 с., ISBN 978-954-2977-39-1*) и една монография в резултат от защитен дисертационен труд за ОНС „доктор” (*Пастирската терминология в Софийско (с. Искрец, с. Бреже, с. Браковци и с. Добравица). Велико Търново, 2011, 274 с., ISBN 978-954-8305-08*). За процедурата са представени и 2 студии, както и **26 статии в национални и чуждестранни** специализирани издания (две от които под печат, но с представено уверение за прием). За общата оценка се приемат и **2 изготвени библиографии** – особено аотираната библиография на българската етнология за периода 2000 – 2010 г., на която Кирилова е съавтор (в електронното хуманитаристично списание **Sълав**)

За да избегна досадното и излишно преповтаряне на бройки и точки, бих искал единствено да подчертая факта, че гл. ас. д-р Йоанна Кирилова притежава **достатъчни наукометрични показатели**, които дори надхвърлят изискуемия минимум от точки за **доцент** по Правилника на ИБЕ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ по научна област 2. Хуманитарни науки. Наукометричните показатели са представени **подробно и достоверно** в приложените за конкурса материали.

Д-р Кирилова има и значителен брой участия в международни и национални научни проекти, повечето от които са с етнолингвистична тематика.

Обща характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата. **Основни научни и/или научно-приложни приноси**

Предложените за оценка разработки на Йоанна Кирилова са с безспорен научен принос и са лична заслуга на кандидатката. В двете представени монографии проличава най-добре високата ѝ компетентност в две основни филологически научни пространства: *етнолингвистиката* и *лингвокултурологията* (с подчертана когнитивна насоченост, особено в областта на концептологията и метафоризацията). Кирилова изследва съвсем умело сложни феномени от българската субкултура, както и стереотипи в поведението на българина. Професионално подхожда и в работата си спрямо българските диалекти с представените в тях единици от субзнаково и знаково равнище.

Показателно за казаното по-горе е монографичното изследване на Й. Кирилова *„Представата за ума в българската езикова картина за света“* (2017), което представя цялостно и задълбочено проучване на лингвореалията „ум“ в българската езикова картина на света, която е разгледана полиаспектно във всички нюанси на сложния когнитивен феномен „концепт“. Изключително добре са подбрани дефиниционните принципи, а концептуалните признаци на „ума“ са разгледани както в неговия универсален характер, така и в историческата му субкултурност. Ценни са съпоставките, направени с други типични лингвокултурологични концепти. Сериозният обхват, върху който е извършена ексерпцията (вкл. и от посочения новобългарски дамаскин), дава основание за надеждност на резултатите и наблюденията. Сполучливо са изведени метафорите за ум, логично обмислени спрямо прилежащите към него елементи от общи семантични вериги (*ум – човек, ум – сърце*). Изследването има както лингводиакронен, така и подчертан когнитивен характер, защото обхваща значими новопоявили се метафори, които демонстрират новите ценностни нагласи у носителите на езика.

Добро впечатление на задълбочен изследовател прави и издадената на базата на дисертация монография *„Пастирската терминология в Софийско (с. Искрец, с. Бреже, с. Бракъовци и с. Добравица)“*, (2011), която е с подчертан етнолингвистичен характер и се отнася към диалектното разнообразие в езика ни. Именно принципите на етнолингвистиката са водещи при анализирането на пастирската лексика. Изследването се характеризира с подчертана оригиналност на направените класификации – спрямо използваните формални значещи единици и като организация от специфични

вътрешносистемни семантични транспозиции. Особено ценен е прилежащият към изследването тематичен етноидеографски речник, обхващащ над 1100 говорни единици.

Подчертано приноси са повечето от представените статии, като ще си позволя да открия само някои от тях. Една част са посветени на стереотипността в мисленето и поведението на българина (напр. *Концептът приятел от старобългарската епоха до наши дни*. – В: Езикът във времето и пространството, Велико Търново, 2014). Основна част от разработките е посветена на когнитивните метафори с антропоцентричен характер (напр. *Когнитивната метафора сърце – човек в българската паремиялогия*. – В: Известия на Института за български език, София, 2014). Авторката е изследвала и половите роли и стереотипите за мъжа и жената (тема, която смятам за изключително полезна в днешно време), напр.: *Гендерные характеристики концепта ум в болгарской паремиялогии*. – В: Славянский мир в третьем тысячелетии. Славянские народы векторы взаимодействия в Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европе. Москва, 2010. Кандидатката се отличава с подчертана оригиналност в съпоставителното разглеждане на концептите и в методологията, отнасяща се до образното представяне на концепта (напр.: *Онтологични метафори, концептуализиращи душата като ценност в българските паремии (в съпоставка с концептите ум и сърце)*. В: Български език, София, 2018; *Онтологични метафори за ума в българските пословици и поговорки (представени и в диахрония чрез съпоставка с Тихонравовия дамаскин)*. В: Арnaudов сборник – доклади и съобщения. Русе, 2017) и др.

Представените от Й. Кирилова научни разработки показват разностранни лингвистични интереси и висока езиковедска компетентност.

Заклучение

Документите и материалите, предложени от гл. ас. д-р Йоанна Кирилова, **отговарят на** изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ИБЕ. Представила е **необходим** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС ‘доктор’ и след процедурата за главен асистент. В работите ѝ има оригинални научни и приложни приноси. Ето защо убедително ще гласувам **положително** за избора на Йоанна Христова Кирилова на академичната длъжност ‘доцент’ в ИБЕ по професионално направление 2.1. Филология (Български език).

21. 08. 2019 г.

Изготвил становище:

/доц. д-р Борян Янев/